

Бернар Вербер „Дъхът на боговете“

Събуждам се трудно. Тази нощ сънувах, че съм на многолюдна нийоркиска улица, блъскат ме хора, които вървят и тичат във всички посоки. Аз питам минувачите: „Някой знае ли? Някой да има информация за мен? Да знае кой съм и защо съм тук?“. Накрая се покатервам върху една кола и извиквам: „Кой знае кой съм и защо съществувам, вместо да бъда нищо?“. Някой спира и ми крещи: „Аз за теб не знам, може ти да знаеш за мен“. Други се питат помежду си: „Ти не знаеш кой съм аз, ти също, нали? Не знаеш ли защо сме тук? А ти да знаеш защо ме има? Кой държи информацията?“. Тогава се появява Едмон Уелс и казва: „Отговорът е в дървото“. Показва ми голямото ябълково дърво в Олимпия. Приближавам се до него, докосвам кората му и то сякаш ме всмуква. Тогава се превръщам в... бяла мъзга. Тека към корените и там се насищам с олигоелементи, после се изкачвам в дървото през ствола по кората, стигам до клоните, добирам се до листата, разливам се по зелените жилки, поемам светлина, после се свличам надолу, за да се пръсна из цялото дърво все в тази течна форма. Разстилам се от корените, та до най-високите и най-тънките клони.

Свързани образи. Сокът се преобразява в съсиреци, в клетки, в човечество. Обзирам, че корените на дървото са неговото минало, а тънките клонки – бъдещето. Движа се през клоните като през различни възможни бъднини за човечеството.

Напред-назад, от ствола до клоните, всяко бъдеще е различно при всяко разклонение. Виждам последствията от всеки избор. Плодовете се превръщат в кълба, които са възможни светове – подобно на всички мънички светове, които бях видял у Атлас.

Събуждам се, разтърквам очите си. Странен сън. Изтощен съм. Не ми се ходи на училище тази сутрин. Този курс не подхожда на възрастта ми. В главата ми се връща споменът за снощното преживяване с Афродита. Разбирам как толкова мъже са били омагьосани, превърнати в роби от едно толкова сложно устроено същество. Трябва да мисля за друго. Решавам да си остана в леглото и пак да сънувам.

Едва-що затворил очи – и се озовавам пак в дървото, преобразуван в мъзга, готова за нови дървесни приключения.

Ала остър звук ме откъсва от кората. Камбаните бият утрин. Кой ден сме днес? Събота. Утре е неделя, ден за излежаване. Решавам да стана и се довличам до огледалото. Този тип със смачкана физиономия и брадясали бузи съм аз. Наплисквам лицето си със студена вода, за да се събудя, извършвам всекидневните дейности: вземам душ, бръсна се, намятам тогата... После отивам да закуся в Мегарона. Кафе, чай, мляко, конфитюри, кроасани, банички, тостове... Мълчаливият Фреди сякаш очаква нещо.

– Какво ще стане с народа на жените оси без Мерилин Монро? – пита Мата Хари.

– Какво ще стане с всички нас? – добавя Сара Бернар. – Без Мерилин няма сила, която да спре смахнатия Прудон. Неговата армия е многобройна и мощна. Може да ни завладее един подир друг.

Гюстав Ефел и Сара Бернар отново споменават идеята за съюз, който да ни отърве от войските на анархиста. Раул изглежда притеснен.

– Ако моите хора орли се изкатерят в планините, все някак ще успея да се справя. Хвърлени камъни, затлачени проходи. Обаче не бих се спуснал в равнините, за да заста на срещу неговите орди, особено откакто е възприел стратегията да поставя при настъпление отпред роби, за да се изхабят стрелите на противника.

– Откъде се е сетил Прудон за тази тактика?

– Май през Средновековието китайски военачалници са използвали така подобен човешки добитък – обаждам се аз, тъй като съм чел за това подробности в

„Енциклопедията“. – Хранели ги по малко, колкото да оцелеят до поредната битка. После ги изтиквали напред като щитове.

– Толкова пък да презират себеподобните си – въздъхва Сара Бернар.

Обсъждаме стратегии. Хората коне на Сара Бернар и хората тигри на Жорж Мелиес географски са все още доста отдалечени от областта, където беснеят хората плъхове на Прудон, излишно е да бъдат тласкани към бързи преходи, за да се слоят в една велика армия.

– Впрочем жените оси са главният проблем за Прудон.

Докато успее да се справи с тях, все ще измислим някакво решение.

– Ами ако завладее цялата планета? – пита Гюстав Ефел.

Сара Бернар отговаря сухо:

– Човечеството ще бъде една робия за жените. Нали виждате как се отнасят хората плъхове към своите другарки, сестри и дъщери?

– И какво правят с чужденците... – добавя Жорж Мелиес.

– Толкова противоречив човек – отбелязва Мата Хари. – От самото начало Прудон говори за свят „без бог, без господар“, а се кани да наложи планетарна тирания, основана върху насилието и кастите.

– Това е принципът: ела, зло, че без тебе по-зло – напомня Жорж Мелиес.

– Бори се срещу фашизма с фашистки методи: насилие, лъжа, пропаганда – вмята Сара Бернар.

– Политическата игра не противопоставя крайната десница на крайната левица, както често се опитват да ни убедят, а крайностите, обединени срещу центъра – казва Жорж Мелиес. – Впрочем „екстремистите“ доста често имат една и съща клиентела: завистливците, недоволниците, националистите, реакционерите – и под прикритието на „висш идеал“ използват същите похвати, въоръжени банди, безсмислено насилие, демагогия и измамническа пропаганда.

Никой не се осмелява да му противоречи, но аз усещам, че не всички са съгласни. Включително Раул, за когото знам – винаги е смятал, че центърът е твърде мек и трябва да бъде събуден чрез твърдите крила.

– Дори ценностите на екстремистките партии са сходни – казва одобрително Сара Бернар, – обикновено се започва с изхвърлянето на жените от политическия живот. Това е първият знак. После идва редът на интелектуалците и на всички, които биха могли да противоречат на властта.

Наблюдаваме Прудон, който е седнал сам на една маса.

Като че ли се съсредоточава за следващи ходове.

МИТОЛОГИЯ. СИЗИФ

Името му означава „премъдър“. Той е син на Еол, съпруг на плеядата Меропа (самата тя – дъщеря на Атлас). Той е и основател на град Коринт.

От Коринт неговите поданици контролирали провлака.

Нападали и обирали пътниците. Така се натрупали трофеи и започнал възходът на Коринт. Подир пиратството Сизиф постепенно преминал към корабоплаване и търговия.

Един ден Зевс поискал да се срещне в Коринт с Егина, дъщерята на речния бог Асон, която бил уредил да отвлечат.

Сизиф обадил злосторника на разтревожения баща. В замяна той му подарил вечен извор. Зевс обаче не простил издайничеството и заповядал на бога на смъртта Танатос да подготви за Сизиф безконечно наказание.

Когато Танатос се появил с букаите, хитрият Сизиф го убедил да изпробва върху себе си оковите, приготвени за него. Станало тъй, че богът на смъртта се озовал пленен и

затворен в Коринт. Докато него го нямало, царството на мъртвите станало същински разграден двор.

Все по-ядосаният Зевс изпратил Арес, богът на войната, да освободи бога на мъртвите и да залови твърде хитрия цар на Коринт.

Сизиф не се предал толкова лесно. Престорил се, че се подчинява, но преди да се спусне в царството на мъртвите, накарал жена си да не погребва тялото му. След като се озовал под властта на Хадес, получил разрешение да се върне за три дни сред живите, та да накаже вдовицата си, задето не го е заровила.

Щом се озовал в Коринт, отказал да си отиде пак при покойниците.

Този път Зевс се доверил на Хермес, за да го отведе насила. Съдиите на ада решили, че подобно неподчинение заслужава по-особено наказание. Обрекли Сизиф на мъчение, създадено единствено за него: за вечни времена да търкаля до върха на една планина огромен камък, а камъкът да се спуска веднага по другия склон и да се налага той пак да го тласка догоре. Всеки път когато се опитвал да си почине, една ериния, дъщеря на ноцта Никта и на Кронос, го връщала на работа, шибайки го с камшик.

Едмон Уелс,

Енциклопедия, том V

(По Франсис Разорбак, вдъхновен от „Теогония“
на Хезиод, 700 г. пр.Хр.)

ВАЖНОСТТА НА ГРАДОВЕТЕ

Уличките на Олимпия стават по-оживени, в небето като едри градски гълъби се реят няколко грифона. Само дето тези гълъби не гукат.

Осемдесет и тримата оцелели ученици в бели тоги се поздравяват, събират се отново, успокояват се.

В дълга върволица поемаме към Елисейските полета, за да присъстваме на следващата лекция по божественост, ала портата си остава затворена. Идва една хора. Тя ни повежда към квартала на асистент-боговете, в южната част на Олимпия.

Не познавам добре този квартал на града. Къщите имат по-неуеднаквен вид. Не са толкова характерни, колкото палатите на боговете, но са по-оригинални от къщите на учениците. Тук има класически постройки, които на пръв поглед приличат на учреждения. В края на краищата поддръжката на такъв голям град изисква персонал.

Нашата хора ни води към дом в коринтски стил, напомнящ антична вила, но по-внушителна. Отстрани е украсен с мраморни колони и позлатени скулптури. По стените има барелефи, изобразяващи модерни или древни големи градове.

Влизаме и пред нас се открива помещение за лекции в тухленочервен цвят. По полиците са подредени макетчета на селища от различни епохи и страни.

Вдясно голям макет, подобен на използваните за детските електрически влакчета, изобразява мъничко плато, хълмове и реки. Вляво се издигат стълбове с градове отгоре, покрити със стъклени куполчета. По стените има карти на селища с различна големина, налепен като плакати.

Чуваме каменно стържене. Излизаме и виждаме мъж зад голям кръгъл камък – той го тика мъчително по посока към нас. Дребна крилата женица с черни коси и костеливо лице кръжи над него и го шибва с камшик.

Низвергнатият бивш владетел на Коринт оставя своя товар при входа на залата. Еринията му разрешава временно да се отърве от мъчението. Той ѝ благодари, влиза, влачейки крака, и се качва на площадката отпред. Сяда изтощен, избърсва с окъсаната си тога стичащата се от челото му пот. Цялото му тяло е нашарено от ударите.

– Прощавайте – подмята той към нас, поемайки си дъх.

Следва момент на несигурност, докато ни оглежда, кривейки лице. После страдалческите му черти най-сетне изразяват усмивка.

– Радвам се да ви видя, благодарение на вас ще си почина малко.

Една ученичка иска да му занесе чаша вода от автомат, но еринията я връща. Новият ни преподавател ни дава съвет да не предприемаме подобни инициативи.

– Добре, казвам се Сизиф и съм новият ви инструктор в Еден.

Спазвайки ритуала, изписва името си на дъската.

– Не съм истински бог наставник, а само бог асистент, ще ви подготвя по едно основно понятие за божествения занаят: понятието за града.

Изсвирва с пръсти. Отново чуваме шум отвън. Атлас влиза бавно, носи на раменете си огромната сфера с триметров диаметър, която е нашият работен свят. „Земя 18“.

В това стъкло кълбо се намира планетата, където живеят нашите народи. „Земя 18“. Макар да е само триизмерно отражение на действителната планета, която се рее някъде из Космоса, всички сме развълнувани при вида на „нашата Земя“, покрита с океани, континенти, гори, планини, езера, градове, населена с мънички човешки същества, които нетърпеливо се каним да наблюдаваме под лупите на нашите анхове.

Великанът полага своя товар на постаментата и изтрива чело с влажната си ръка. Сизиф отива при него. Дватама герои се прегръщат, в очите им прозира тъга. Навярно и двамата имат усещането, че са жертви на несправедливост, но са се примирили със своите съдби.

– Бъди силен, момче – изръмжава великанът.

Из залата се носи полугласен говор. Щастливи сме, задето отново пред нас е планетата, където са струпани дребните ни стада от смъртни. Любопитни сме какво им се е случило през тази нощ, докато са били оставени сами на себе си.

Сизиф наблюдава как великанът си тръгва, разтърквайки кръста си с ръце. После богът асистент отваря едно чекмедже на писалището си и изважда отвътре анх. Пали прожектора над нашата планета и внимателно изучава нашето „творение“.

Качва се на малка стълбичка, за да достигне до височината на екватора. Накрая заявява:

– Майонезата е на път да се получи. Но мирише на случайна божественост, на недоизкусурени войни и на неотработени религии.

Надявахме се на по-сериозно одобрение.

– Малцина измежду вас са си дали труда да изработят цялостна и дългосрочна стратегия. Различавам само култури, възникнали като реакция срещу страха...

От множеството се чува тих ропот.

– Как да бъде загърбен страхът?

Той изчаква да получи отговор и решава да го даде сам.

– Чрез събиране на групи, чрез самозащита, чрез концентрация на силите. Някои от вас вече са го направили, но тези общности са още само в началото. Затова преди всичко ще ви говоря за една концепция, която е най-съществена за продължението на играта.

Той отбелязва на дъската в кавички: „Градът“.

– Да обобщим предходното действие. Първо сте разполагали с чергарски племена, после с племена, приютени в пещери, после с племена, настанени в събрани колиби, сетне последователно със села, поселища с укрепени огради, селца, обкръжени от стени. Сега можем да обмислим строителството на красиви, големи градове.

На дъската се появява друга дума: „Цивилизация“.

– „Цивилизация“ произлиза от латинското *civis*, град. Смятало се е, че човекът се е цивилизовал, когато е започнал да строи градове. Например монголите не са строили градове и затова не съществува истинска монголска цивилизация. За това ще стане дума после.

Сизиф сядва отново зад писалището си и сбърчва чело.

– Нека първо да погледнем как при всички ваши народи се развиват съществуващите вече градове, да се опитаме да различим кои от тях са във възход, кои тъпчат на място или са в упадък.

Надвесени над „Земя 18“, долепили очи до анховете, проучваме повърхността на планетата, търсейки селищата. Безспорно най-значителното е столицата на царството на хората скарабей на Клеман Адер. След това се нарежда главният град на хората китове на Фреди Майер. Два великолепни града, осяани с паметници и градини, в които жителите не гладуват, тъй като има огромни зърнохранилища.